

ваністю. Так, у англо-американській школі на перше місце ставиться формат управлінського обліку («management accounting»), а контролінг розглядається як одна із зон відповідальності «management accounting». Контролери або бухгалтери (економісти) з управлінського обліку є помічниками керівника, самотійно контролінг не здійснюють, а надають підтримку менеджеру при плануванні, постійному контролі й аналізі.

Розглядаючи облікову політику організацій, які об'єднані в галузевій кластер, слід підкреслити її роль у загальній фінансовій політиці кластера. Це пов'язано з єдністю інтересів організацій, які отримують фінансування на реалізацію інвестиційних проектів та державних регіональних програм із бюджетних коштів і фондів регіональної підтримки. Кластерна облікова політика має будуватися за традиційною структурою та включати три розділи: організаційний, методичний та технічний. В організаційному розділі облікової політики кластера вважаємо за необхідне розкрити такі питання: структура обліково-аналітичної служби, рівень централізації облікових робіт, форма організації управлінського обліку, перелік центрів відповідальності, перелік центрів витрат. Технічний розділ кластерної облікової політики має забезпечити можливість формування бази даних і бази знань кластера за рахунок використання єдиного програмного забезпечення, уніфікованої системи автентифікації користувачів та обмеження паролів доступу до інформаційної системи, чітко визначених правил контролю інформаційної безпеки кластера. Наповнення методичного розділу кластерної облікової політики покликано забезпечити єдність методики відображення специфічних об'єктів обліку всіма елементами кластера на базі використання єдиного робочого плану рахунків та форм первинних документів.

Особливо важливим аспектом є розробка єдиних принципів документування, оцінки та облікової інтерпретації тих об'єктів обліку, стосовно яких відсутнє нормативно-правове регулювання (трансакційні витрати, програми неспецифічних замовлень, інтелектуальний капітал кластера тощо). Вважаємо також за доцільне в кластерній обліковій політиці врахувати особливості архівування документів кластера в умовах використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Найважливіша відмінність кластера від інших форм економічних об'єднань полягає в тому, що підприємства – члени кластера створюють механізми взаємодії, що дозволяє їм зберегти статус юридичної особи і при цьому здійснювати співробітництво з іншими кластерними суб'єктами господарювання. Отже, вони не втрачають своєї юридичної та господарської самотійності, а особливістю їхньої діяльності стає поєднання та комбінація двох протилежних економічних категорій – конкуренції та кооперації. Тому на кожному підприємстві – учасника кластера – функціонує відокремлена система бухгалтерського обліку, яка базується на обліковій політиці окремих підприємства, та є елементи, які мають найти відображення в кластерній обліковій політиці.

Список використаних джерел: 1. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней : учеб. пособие для вузов. Москва : Аудит, ЮНИТИ, 1996. 638 с. 2. Беккер В., Бальтцер Б., Гончарова Л. Взаимодействие менеджмента и контроллинга: опыт Германии и России. *Контролинг*. 2010. № 3 (36). С. 20-30. 3. Концепция контроллинга: Управленческий учет. Система отчетности. Бюджетирование / Horvath & Partners ; пер. с нем. 3-е изд. Москва : Альпина Бизнес Букс, 2008. 269 с. 4. Аверчев И. В. Управленческий учет и отчетность. Постановка и внедрение. Москва : Вершина, 2007. 512 с.

УДК 334.716

І. І. Афанас'єва, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку та аудиту

Н. Г. Степаненко, магістрантка

Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АНАЛІЗ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, система управління, аналіз грошових потоків, звіт про рух грошових коштів, коефіцієнтний аналіз, ліквідність, рентабельність.

Фінансово-господарську діяльність підприємства обслуговують чисельні потоки грошових коштів, які є агрегованим показником та відіграють важливу роль для досягнення поставленої мети та прийняття управлінських рішень. У сучасних умовах глибокої економічної кризи,

дефіциту грошових коштів, порушення фінансової дисципліни, неплатоспроможності більшості суб'єктів господарювання велике значення має дослідження стану грошових потоків підприємства [1]. Тому вирішенню проблем підвищення фінансової стійкості та ефективності обігу абсолютно ліквідних активів сприятиме впровадження дієвих механізмів управління фінансово-господарською діяльністю, серед яких особливе місце посідає аналіз грошових потоків господарюючого суб'єкта. У період розвитку інтеграційних відносин зростає увага до проблеми оптимізації грошових потоків підприємства, що зумовлено роллю руху грошових коштів у системі управління суб'єкта господарювання [2].

Якісне управління грошовими потоками є безпекою мінімізації незбалансованості грошових потоків від різних видів діяльності та ризику неплатоспроможності підприємства. Ефективне управління залишками грошових коштів як складовою оборотних активів дозволяє накопичувати та використовувати вільні ресурси для прибуткових фінансових інвестицій. Аналіз фахових джерел свідчить про те, що науковці по-різному підходять до формування системи показників аналізу грошових коштів залежно від мети аналізу, зокрема планування та прогнозування грошових потоків, організації центрів відповідальності, інформаційного забезпечення проведення аналізу [3-6]. Дослідження методичних підходів до комплексного аналізу грошових потоків здебільшого пов'язані з особливостями й основними методами аналізу руху грошових потоків під час використання звітів про рух грошових коштів, які складено за різними методами, та специфіки їх використання.

Традиційні методики аналізу руху грошових потоків включають такі етапи: горизонтальний аналіз динаміки грошових потоків від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності; вертикальний аналіз структури грошових потоків; трендовий аналіз (порівняння кожного показника звітності з показниками попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників); коефіцієнтний аналіз відносних показників; порівняльний аналіз показників звітності підприємства з аналогічними показниками інших суб'єктів господарювання або середніми по галузі; факторний аналіз (визначення впливу окремих факторів на результативний показник).

Завдання аналізу грошових потоків пов'язані з оцінкою ступеня генерування грошових потоків в обсягах та за строками здійснення необхідних планових платежів, забезпечення оптимізації грошових коштів. Для виконання основних завдань аналізу застосовують різні науково-методичні інструменти дослідження фінансового стану підприємства, руху грошових потоків від різних видів діяльності. У теорії та практиці економічного та фінансового аналізу існують різні класифікації методів їх здійснення. Зважаючи на те, що грошові потоки є різноплановим та динамічним показником, відображають надходження та витрачання різних за характером грошових коштів оцінку їх руху доцільно проводити в такому порядку, що подано на рис. 1.

Рис. 1. Методика аналізу грошових потоків

Джерело: [3, 5, 7].

Таким чином, аналіз руху грошових коштів дає можливість зробити більш обґрунтованими управлінські рішення та забезпечує систему управління достовірною інформацією для планування та прогнозування грошових потоків як важливого показника фінансового стану господарюючого суб'єкта. Запропонований порядок аналізу руху грошових потоків дозволить ефективно управляти грошовими коштами.

Список використаних джерел: 1. Мартякова О. В., Харченко В. А. Грошові потоки в системі управління фінансово-господарською діяльністю підприємства. *Наукові праці ДонНТУ. Серія: Економічна*. 2007. Вип. 32. С. 158-162. 2. Кошельок Г. В. Грошові потоки в системі управління діяльністю підприємства. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Вип. 5(16). С. 50-56. 3. Федішин М. П. Методичні аспекти грошових потоків підприємств для цілей планування. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497>. 4. Єрешко Ю. О. Сутність і структура механізму управління грошовими потоками підприємства. *Економічний вісник Національного технічного університету України «Київського політехнічного інституту»*. 2011. № 8. С. 20-25. 5. Тянь Р. Б. Структурний аналіз грошових потоків із метою підвищення надійності їх прогнозування. *Фінанси України*. 2012. № 5. С. 110-120. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe. 6. Магдич І. Методичні аспекти аналізу ефективності управління грошовими потоками в інвестиційній діяльності підприємства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2015. № 5(170). С. 60-64. 7. Спільник І., Загородна О. Грошові потоки підприємства: комплексний аналіз за даними фінансової звітності. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/25248/1/312-622-1-SM.pdf>.

УДК 336.7

Г. В. Клименко, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

М. В. Туник, канд. екон. наук, начальник першого міського відділення

«Райффайзен банк Аваль», м. Чернігів, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЗИЧАЛЬНИКА

Ключові слова: кредитна операція, кредитоспроможність, оцінювання, позичальник, кредитний ризик.

Кредитні інститути є важливим елементом інфраструктури фінансового ринку, який сприяє розвитку національної економіки, в тому числі за рахунок задоволення попиту її суб'єктів у кредитних ресурсах. Поряд з цим активні операції, до яких належить і кредитування, є достатньо ризиковими, відповідно потребують якісного управління, зокрема за допомогою оцінювання кредитоспроможності позичальника, що є одним з найбільш дієвих інструментів у цьому процесі.

Згідно Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями «кредитна операція – вид активних банківських операцій, пов'язаних із розміщенням залучених банком коштів таким шляхом: надання їх у тимчасове користування або прийняття зобов'язань про надання певної суми коштів; надання гарантій, порук, акредитивів, акцептів, авалів; розміщення депозитів; проведення факторингових операцій та операцій фінансового лізингу; видача кредитів у формі врахування векселів, у формі операцій зворотного репо; будь-якого продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання щодо сплати процентів та інших зборів за такою сумою (відстрочення платежу); розстрочення платежу за продані банком активи» [2].

На сьогодні відсутній єдиний підхід до тлумачення сутності поняття «кредитоспроможність», проте більшість науковців погоджується, що вона відображає певну сукупність характеристик позичальника, які дозволяють оцінити ймовірність погашення його кредитних зобов'язань.

Можна стверджувати, що кредитоспроможність є обліково-аналітичною характеристикою позичальника, адже та інформація, яку використовує кредитна установа для оцінювання його кредитоспроможності, надходить, передусім, з облікових джерел.